

CRÍTICA LITERÀRIA

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA
Caputxi

L'abast de la influència artística

MILAGROS GUARDIA – CARLES MANCHO (eds.)
Pirineus Romànics, espai de confluències artístiques
(*Ars Picta*, 2) Edicions de la Universitat de Barcelona, 2020, 322 pàg.

Conjunt d'articles dedicats a l'estudi de l'expansió de l'art romànic al territori dels Pirineus durant els segles XI-XII; un moment històric que afavorí enormement la mobilitat dels artesans, l'intercanvi de models i les transaccions entre els promotors. Els autors d'aquest volum miscel·lànic, en llurs aportacions, examinen les rutes i els camins per on es movien els artistes a banda i banda de la serralada dels Pirineus i, alhora, analitzen l'abast de la influència artística i de la transmissió del coneixement.

És particularment destacada l'aportació de la coordinadora del volum i catedràtica de la Universitat de Barcelona, Dra. Milagros Guardia: «De camins i circulacions pels Pirineus» (a les pàg. 17-26), on ofereix la reconstrucció dels camins i vies intrapirinenques i transpirinenques emprades en els segles XI i XII, tot assenyalant els ports de muntanya i els hospitals de pelegrins que, en bona part, coincideixen amb el traçat de les antigues vies de l'imperi romà i que contribuïren a la difusió dels models artístics del romànic.

Sense desmerèixer la resta dels estudis publicats en aquesta magnífica miscel·lània, volem posar en relleu —per als lectors de *Catalunya Cristiana*— la detallada anàlisi de la imatge de la «Mare de Déu del Claustre», venerada a la catedral de Solsona, que han efectuat Immaculada Lorés i Quitterie Cazes (vegeu les pàg. 223-250). Aquesta imatge mariana és una bella escultura de pedra que les autores daten vers l'any 1160 i que relacionen amb altres escultures tolosanes que hom troba al claustre i a la sala capitular de la catedral solsonina. Lorés i Cazes suggereixen que la imatge sigui una estàtua-columna que, originàriament, hauria format part de la portalada d'accés al claustre ja que presenta una forma força aplanada.

La Mare de Déu del Claustre és, doncs, una escultura ricament treballada i d'una gran qualitat, molt possiblement esculpida per l'entorn artístic de l'escultor tolosà Gilbert, en una segona etapa posterior a les seves actuacions al Llenguadoc, puix que la imatge solsonina és una mica més tardana que no pas les seves obres signades: «*Gilbertus me fecit.*» Unànimement, els investigadors de l'art medieval manifesten que la Mare de Déu del Claustre és una de les millors escultures romàniques d'Europa; una obra molt singular allunyada de las preocupacions estilístiques del moment. Una felicitació als coordinadors del volum, Milagros Guardia i Carles Mancho, per abastar-nos tan suggeridors i novadors estudis entorn de l'art romànic pirinenc de casa nostra.

RAUXA

Els fruits del desert

Enguany l'Església canonitzarà el beat Carles de Foucauld (1858 – 1916). Llegint la biografia d'aquest sant, de seguida es posa de manifest la gran singularitat de la crida que va rebre i que només progressivament ell mateix va anar descobrint: proclamar la bona nova de Crist allà on ningú no l'espera, enmig del no-res del desert. D'aquí les seves anades i vingudes entre França, Terra Santa i el Sàhara, la seva aparent manca d'estabilitat i fins i tot d'obediència. A primer cop d'ull el seu periple vital, marcat per diversos canvis de rumb, podria deixar entendre que Carles de Foucauld es deixava endur pels propis impulsos, però la lectura atenta de la seva vida ens farà adonar que en realitat només cercava fer la voluntat del Pare. Estava obert a allò que Déu disposés, encara que la vocació no encaixés amb els canals habituals de l'Església del moment.

L'obediència a la voluntat divina porta Carles de Foucauld fins al cor més inhòspit del Sàhara algerià. Ell, que podria haver menat una vida confortable als salons burgesos de París, acaba vivint entre la pobresa extrema dels tuaregs.

Déu el crida a estar-se en un lloc on no hi ha res, on tot el que faci difícilment es veurà mai recompensat. Ho ha de donar tot, fins la vida si cal, amb una gratuïtat total i absoluta. Carles de Foucauld no aconseguí ni una sola conversió al cristianisme; ni tan sols troba ningú disposat a compartir amb ell la vida de la nova fraternitat que té projectada. I malgrat aquesta esterilitat aparent, els seus fruits han estat abundants i han omplert l'Església. Carles de Foucauld va anticipar com ha de viure avui el cristià en el desert d'Europa: donar-ho tot per Crist, fer-lo present, sense esperar mai res a canvi.

EDUARD BRUFAU